

Република Србија

Повереник за информације од јавног значаја

Усвајањем Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја Народна скупштина Републике Србије је почетком новембра 2004.године, учинила значајан корак на унапређењу нашег правног система. Овим не само да је апсолвиран један од формалних услова за чланство који је Савет Европе предвидео за своје чланице него су обезбеђене суштинске нормативне претпоставке да се и код нас заштити право грађанина да на делотворан начин контролише рад државног апарата. И поред тога што нови закон у великој мери кореспондира са правним стандардима који су афирмисани и прихваћени у оквиру земаља које су чланице Савета Европе, он садржи и одредбе са чијом оценом треба сачекати. Дилеме у вези са појединим контраверзним решењима из закона разрешиће најбољи арбитар, пракса.

Пракса, примена закона у реалном а не у нормативном свету, даће оцену не само о квалитету појединих норми и закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, него и о нечем још важнијем, о искрености, вољи и способности државе да обезбеди да права грађана, осим на страницама Службеног гласника, егзистирају и тамо где им је право место, у реалном животу.

То, разуме се, неће ићи ни брзо ни лако. Нова права грађана доводе у питање различите интересе појединаца или група, интересе који у демократском друштву нису легитимни. Нова права претпостављају и нове обавезе за бирократију која то, наравно, нерадо прихвата. Нова права су у оштром сукобу са инерцијом конзервативног друштва, традиционализмом, са друштвеном атмосфером у којој су монопол над информацијама, "тајне" и мистификације значајне полуге контроле над друштвеним процесима.

Једну од најкрупнијих препрека за имплементацију новог закона представља незнање. Наиме, очигледно је да, бар за сада, ни грађани ни медији нису у довољној мери упознати ни са садржином нових права, ни са начином њиховог остваривања. То стање треба променити. Само ако грађани и медији спознају да су добили ново квалитетно средство за остваривање сопствених интереса, и то како оних дневних, егзистенцијалних, тако и оних апстрактнијих који се изражавају кроз потребу да се живи у демократском окружењу, закон ће задржати смисао.

Зато није случајно што је и Закон, као један од приоритетних задатака Повереника за информације од јавног значаја предвидео обавезу издавања одговарајућег приручника. Ради се о тексту који би на једноставан, непосредан и јасан начин упознао грађане са садржином права која Закон гарантује и посебно са начинима да се та права што лакше остваре.

Када ме је Народна скупштина поткрај децембра 2004. године изабрала за првог Повереника за информације од јавног значаја суочио сам се, не са једним, већ са великим бројем задатака који заслужују атрибут приоритетног. Ипак, потреба израде приручника за примену закона и потреба спровођења одговарајуће кампање, чак и да то није било предвиђено законом, представљали су за мене један од основних приоритета.

Нажалост, након избора суочио сам се и са неочекивано великим проблемима у спровођењу закона. Поверенику нису били обезбеђени ни најелементарнији услови за рад. Ни простор, ни опрема, ни сарадници. Таква ситуација захтевала је да већи део напора улажем у обезбеђење тих претпоставки. Истовремено, таква ситуација је, наравно, код мене изазивала забринутост, у односу на могућност реализације једног тако комплексног задатка какав је израда приручника.

Помоћ је стигла из невладиног сектора. Група невладиних организација, окупљена у Коалицију за слободу приступа информацијама, чији рад је координирао Фонд за отворено друштво, у континуитету је давала велики допринос афирмацији идеја садржаних у Закону о слободном приступу информацијама и усвајању самог закона. Наставила је да даје допринос и у његовој имплементацији. Коалиција је формирала тим експерата са циљем реализације пројекта, чији крајњи исход је приручник под називом "Водич кроз Закон о слободном приступу информацијама". Експертски тим коалиције чинили су Владимир Водинелић, Саша Гајин, Танасије Маринковић, Дејан Миленковић, Немања Ненадић, Тамара Лукшић-Орландић и Светислава Булајић. У раду тима повремено су учествовали и Миљенко Дерета, Анђелка Марковић, Игор Бандовић и Александар Ресановић. Подршку пројекту израде Водича дала је Мисија ОЕБС-а у Србији и Црној Гори. Пројекат је резултирао текстом који је својом садржином и начином њене презентације усмерен према најширем могућем кругу корисника и то тако да решења из закона учини разумљивијим и јаснијим а самим тим да остваривање права потенцијалним корисницима учини једноставнијим.

Средином априла ове године јавности је презентирао „Водич кроз Закон о слободном приступу информацијама“. Издавач је био Фонд за отворено друштво. Тада је покренута и кампања за афирмацију садржине новог Закона, коју сам као Повереник подржавао и у којој сам учествовао. Захваљујем се због тога и Коалицији за слободу приступа информацијама и Мисији ОЕБС-а у Србији и Црној Гори. Посебно се захваљујем за то што су издавачка права, без накнаде, уступљена Поверенику за информације од јавног значаја. Резултат те чињенице је и објављивање „Водича кроз Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја“, који се наизглед разликује од првобитне верзије, али има знатно већи тираж.

Водич кроз Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја без сумње је добро написан текст. Ипак послужиће својој сврси само ако своје квалитете потврди у практичној примени. Ја верујем да ће бити тако. Водич не само да може грађанима и медијима олакшати остваривање законом зајамчених права већ може и органима власти помоћи у извршавању обавеза. Ако тако буде, допринеће да на дугом путу преображаја нашег друштва у демократско, отворено друштво, бар један корак буде сигурнији и чвршћи.

Повереник
Родољуб Шабић

Водич кроз Закон о слободном приступу информацијама

»Свако ко затражи има право да сазна сваку информацију у поседу власти, осим у случајевима у којима је Закон одредио другачије. Ако власт тражиоцу неосновано ускрати информацију, тражилац може да се обрати Поверенику за информације од јавног значаја и да на други начин, предвиђен Законом, оствари своје право.«

I Зашто је донет Закон? - “Информација је кисеоник демократије”

Четири су главна разлога за доношење овог закона:

- Савремена демократска друштва почивају на идеји да је информација кисеоник за демократију и да јавност има оправдани интерес да зна о државним пословима. Грађанин може делотворно да контролише рад државних органа само ако су му информације којима располажу државни органи доступне. Слободан приступ информацијама којима располажу државни органи омогућава да грађани буду боље информисани, а државни службеници одговорнији, што умањује ризик од злоупотребе моћи и обезбеђује поштовање људских права и слобода;
- Новинари и јавна гласила у демократском друштву, као уши и очи јавности, имају посебну улогу контролора рада државних органа. Правила о доступности јавних информација обезбеђују им услове за ефикасно прикупљање података о раду државних органа;
- Напредна демократска друштва се препознају, између осталог, и по томе да ли су донела закон о слободном приступу информацијама и да ли га ефикасно примењују. Пошто сада и ми имамо Закон, на свима је, а нарочито новинарима, да тражећи приступ информацијама започну освајање демократије тамо где је отпор традиционално најчвршћи – у државној бирократији, која информације о свом раду крије од јавности;
- Усвајањем овог закона, посланици Народне скупштине испунили су један од услова за чланство у Савету Европе. Савет Европе је у фебруару 2002. године донео Препоруку државама чланицама о приступу јавним документима и тиме их позвао да својим прописима заштите интерес појединца да делотворно контролише рад државних органа. Наш Закон се у највећој мери подудара са правним стандардима из Препоруке Савета Европе. Остаје још да се у животу потврди колико је држава вољна да испуни своје законске обавезе, и тако се, не само на речима, приближи кругу европских земаља развијене демократије. Остварењу тог циља требало би да послужи и овај водич.

II Основна правила о приступу информацијама

1. Информација од јавног значаја

Свака информација коју јавност има оправдани интерес да зна, а којом располаже орган јавне власти, јесте информација од јавног значаја. Свеједно је да ли је информација садржана у документу који је настао у раду органа јавне власти или у вези са његовим радом, као што није битно ни да ли је извор информације сам орган јавне власти или ко други. Није битан ни носач информације, то јест, да ли је информација садржана у папирном документу, филму, фотографији, аудио траци, да ли је у електронском облику или у неком другом медију. Најзад, неважна су и друга својства информације, на пример, када је документ настао, како је орган јавне власти дошао до информације и сл. (члан 2).

Пример 1: Колики је износ трошкова путовања Председника Републике у току 2004. године? Колики део трошкова је подмирен из буџета Републике Србије, а ко је сносио остатак трошкова?

Пример 2: Није битно кад је информација настала

У Словенији се својевремено десило следеће: тражилац је поднео једној државној агенцији захтев за увид у записник са седнице, а Агенција је захтев одбила позивајући се на то да је седница одржана пре ступања на снагу Закона о слободном приступу информацијама. Тамошњи Повереник је одлучио да се увид у тај записник мора омогућити. Сличан развој ситуације требало би очекивати и у Србији – није битно када је документ настао, битно је само да њиме, у моменту решавања по захтеву, орган јавне власти заиста и располаже.

Дакле, информацију од јавног значаја успешно ћемо препознати на основу само два елемента:

- а) да се ради о информацији којом располаже орган јавне власти; и**
- б) да се ради о информацији за коју јавност има оправдани интерес да зна.**

О оба ова елемента биће у даљем тексту посебно речи.

2. Орган јавне власти

Органи јавне власти су:

- сви државни органи, примера ради, Народна скупштина, Председник Републике, Влада, министарства, управе, заводи, агенције и друга тела, судови, укључујући и Уставни суд, Тужилаштво, Правобранилаштво;
- независна тела установљена законима, као што су Радиодифузни савет, Комисија за хартије од вредности, Повереник за приступ информацијама од јавног значаја, Омбудсман и слични органи територијалних аутономија, градова и општина, као што су скупштина Аутономне

- покрајине Војводине, градска и општинска скупштина, градска и општинска већа, савети националних мањина и др.;
- организације којима је поверено вршење одређене власти, односно јавних овлашћења, рецимо предузећа за електродистрибуцију, телекомуникације, комуналне послове - водовод, канализација, зелене површине, јавни паркинг простор, градски саобраћај, али и друге врсте организација као што су адвокатска или инжењерска комора, Народна библиотека, Институт за безбедност и сл.; и
 - друга правна лица које је основао, или чији рад у потпуности или претежном делу финансира неки од већ поменутих органа јавне власти, као што су: предшколске установе, основне и средње школе, научни институти, факултети и универзитети, болнице, клинике, лечилишта, рехабилитациони центри, домови за смештај старих, позоришта, концертне агенције, домови културе и сл.

Према томе, информација од јавног значаја је информација коју поседује било који орган јавне власти (чл.3).

(Списак и адресе најважнијих органа јавне власти налазе се у прилогу бр 3.)

3. Оправдани интерес јавности да зна

Према Закону, оправдани интерес јавности да зна постоји у погледу свих информација којима располажу органи јавне власти. Тражилац информације не треба да доказује да има интерес да зна за одређену информацију, нити да доказује да је овај његов интерес оправдан. Орган јавне власти не сме од тражиоца да захтева навођење разлога за подношење захтева (чл.15, став 4.).

Ако орган јавне власти ускрати тражиоцу приступ одређеној информацији, обавезан је да докаже да је у конкретном случају оправдано да то учини ради заштите претежнијег интереса, попут интереса безбедности земље или приватности других. Како прецизно установити да ли се ради о случају оправданог ограничења приступа информацијама, биће објашњено у следећем (II) поглављу водича. На овом месту ваља још истаћи правило о тзв. привилегованим информацијама - орган јавне власти никада не сме да ускрати приступ информацијама које се односе на угрожавање и заштиту живота и здравља људи и животне средине (чл.4). У погледу ових информација органу није допуштено да доказује да јавност нема оправдани интерес да за њих зна.

Пример 1: Један човек је пред одлазак из Србије 40-их година прошлог века закопао ћуп са дукатима на некој воздовачкој ливади. Према оријентирима из тог времена означио је на мапи где се благо налази и на самрти дао мапу свом унуку. Унук, држављанин Канаде, први пут долази у Србију и увиђа да је дедина мапа неупотребљива, јер се на месту некадашњих оријентира налазе зграде и паркови. Ипак, сазнавши за Закон о слободном приступу информацијама не губи наду и после потраге у архивима тражи и добија планове земљишних парцела из разних периода, на основу којих прецизно утврђује где се благо налази. При свему томе, никоме не објашњава зашто су му копије тих старих планова

потребне. Плаћа само нужне трошкове копирања докумената које је хтео да понесе са собом да би нашао благо.

Пример 2: На теретној железничкој станици Београд - Дорћол воз је исклизнуо из шина, након чега је дошло до изливања материје непријатног мириса. Новинари су се обратили градским властима и Министарству за заштиту животне средине са захтевом да им се без одлагања одговори на следећа питања:

- *О којој се материји ради?*
- *Да ли је и у којој мери опасна по здравље становништва?*
- *Како би становништво у околини железничке станице требало да се понаша?*
- *Шта ће предузети државни органи за отклањање последица незгоде?*

4. Права на приступ информацијама

Четири су основна законска права у погледу приступа информацијама од јавног значаја (чл.5):

- право тражиоца да му буде саопштено да ли орган јавне власти поседује одређену информацију, односно да ли му је она доступна;
- право тражиоца да му се информација од јавног значаја учини доступном тако што ће му се омогућити увид у документ који ту информацију садржи;
- право тражиоца да уз плаћање накнаде добије копију документа који садржи тражену информацију; и
- право тражиоца да му се копија документа уз плаћање накнаде пошаље на адресу поштом, факсом, електронским путем или на други начин.

О привилегијама у погледу плаћања накнаде за израду копије документа биће посебно речи у поглављу IV водича.

Тражилац има право на истиниту и потпуну информацију, а орган јавне власти који је дао неистиниту или непотпуну информацију прекршајно одговара (чл.46, т.4). Орган јавне власти одговара за штету насталу тако што је неосновано ускратио приступ траженој информацији.

Ако је тражена информација већ доступна јавности, право је тражиоца да га орган упуту на то где је она објављена.

Ако документ садржи делове које јавност нема оправдани интерес да зна, тражилац има право да му орган јавне власти учини доступним остале делове тог документа.

Пример: Грађевински предузимач подноси захтев Републичком геодетском заводу за израду електронске копије снимка катастарске парцеле Г-126/28 са катастарске општине Врачар и тражи да му се копија достави електронском поштом.

5. Ко има право на приступ информацијама?

Свако, под једнаким условима, има право на приступ информацијама. Није важно да ли је тражилац информације домаћи или страни држављанин, као ни то да ли има пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије или другде. Није дозвољено дискриминисати тражиоце информација по њиховом личном својству, као што је национална или етничка припадност, вероисповест, раса, пол, инвалидитет и сл.

Права гарантована законом припадају и појединцима и правним лицима. Закон посебно гарантује једнак третман свих новинара и јавних гласила (забрана дискриминације). Орган јавне власти дужан је да надокнади насталу штету, ако је приступ информацијама омогућио само неким новинарима или јавним гласилима, или ако је овима приступ информацијама омогућен пре него другима (чл.7 и 44).

Пример 1: Познати руски произвођач контејнера захтева од комуналне службе општине Вришац копију тендерске документације у вези са набавком контејнера за градску чистоћу. Овај захтев се не може одбити, зато што тражилац нема својство понуђача на тендеру, нити се издавање копије документације сме условити уплатом већег износа од оног који покрива нужне трошкове умножавања.

Пример 2: НИС добија захтев од једног новинара, да му се доставе информације о количини и пореклу сирове нафте увезене у току прошле године. НИС може да обавести јавност о траженим информацијама на конференцији за штампу, али на то није обавезан. Ако то ипак не учини, дужан је да на захтев новинара одговори у прописаном року. Уколико је међутим, пре упућивања одговора, пристигао још неки захтев од других новинара који се односи на исте информације, НИС је обавезан да одговор упути истовремено свим новинарима који су захтев упутили и тако обезбеди њихову равноправност.

6. Повереник за приступ јавним информацијама - нова институција у правном систему

Повереник је државни орган који је установљен овим законом. Његов задатак је да се стара о несметаном остваривању права на приступ информацијама од јавног значаја, а посебно:

- да одлучује о жалбама на одлуке органа јавне власти;
- да изради и објави приручник са практичним упутствима за остваривање права предвиђених законом и
- да подноси Народној скупштини редовне извештаје о томе како органи власти примењују закон.

Повереник има своју стручну службу. У обављању својих послова Повереник је самосталан и независан што значи да не сме тражити или примати налоге и упутства за свој рад од државних органа или других лица.

III Када је приступ информацијама од јавног значаја ограничен или искључен?

1. Основно правило: троделни тест.

Тражилац информације нема увек право на баш сваку информацију којом располаже орган јавне власти.

Орган јавне власти није дужан да омогући приступ траженој информацији ако су у конкретном случају испуњена три услова (чл.8, ст.1):

1. ако је један од интереса набројаних у Закону супротстављен интересу тражиоца да зна;
2. ако би приступом информацији овај супротан интерес био озбиљно повређен;
3. ако потреба заштите супротног интереса претеже над потребом заштите интереса тражиоца да зна, просуђујући неопходност ускраћивања приступа по мерилима демократског друштва.

Испитивање (тест) да ли орган јавне власти у складу са законом ускраћује тражени приступ, има, зато, три дела: 1. да ли се тражени приступ ускраћује ради заштите неког од Законом набројаних интереса (чл.9, 13. и 14), и, ако се утврди да је тако, 2. да ли би омогућавањем траженог приступа тај интерес био озбиљно повређен у конкретном случају, 3. и да ли је по мерилима демократског друштва неопходно ускратити приступ информацији.

Пример: Претпоставимо да су стручњаци Министарства финансија припремили елаборат о злоупотребама појединих облика пореских олакшица, а услед пропуста у регулативи или неодговарајућих контролних капацитета, те да тај елаборат, будући да је радни материјал, има статус службене тајне. Новинар који се бави економским питањима обрађује тему злоупотреба пореских олакшица и упућује захтев за следећим информацијама: Да ли је Министарство од почетка примене нових пореских закона уочило неке врсте злоупотреба пореских олакшица? У којој области су злоупотребе најчешће? Које су размере и који су узроци тих злоупотреба?

Одговори на питања из овог захтева се очигледно налазе у елаборату који има статус службене тајне. Тајност елабората је одређена по аутоматизму, зато што је реч о радном материјалу, али сама та чињеница не значи да се тајност мора по сваку цену и очувати. У конкретном случају, постоји друштвени интерес да се слабости у регулативи или контролним капацитетима сазнају, како би се исправиле. С друге стране, обзнањивање тих слабости, пре него што се исправе, могло би да доведе до још већих злоупотреба пореских олакшица („озбиљна повреда у конкретном случају“). Дакле, добар разлог („неопходан у демократском друштву“) да се тајност још неко време очува могла би да буде припрема интервентних мера које ће отклонити проблем (поправити

регулативу или појачати контролу), а новинар би могао да добије одговор у том смислу (с којим, истина, вероватно не би био задовољан).

У сваком случају, након што хитне мере буду предузете, или кад прође разумно време за њихову припрему и доношење, било би знатно мање оправдано задржати тајност информација које садржи поменути елаборат, без обзира на то да ли документ и даље носи ознаку „поверљиво“.

2. Који су интереси набројани у Закону?

Закон (у чл.9, 13 и 14) набраја све интересе који се могу супротставити интересу тражиоца да зна. Ван овог круга интереса не постоји ни један други због којег би орган јавне власти могао да ускрати приступ информацији. То су следећи интереси:

- * живот, здравље, сигурност или које друго важно добро неког лица (чл.9, ст.1, т.1);

- * спречавање или откривање кривичног дела, оптужење за кривично дело, вођење преткривичног поступка односно судског поступка, извршење пресуде или спровођење казне, вођење којег другог правно уређеног поступка, фер поступање и правично суђење (чл.9, ст.1, т.2);

- * одбрана земље, национална или јавна безбедност, међународни односи (чл.9, ст.1, т.3);

- * способност државе да управља економским процесима у земљи, остварење оправданих економских интереса (чл.9, ст.1, т.4);

- * државна, службена, пословна и друга тајна (чл.9, ст.1, т.5);

- * спречавање злоупотребе права на приступ информацијама (чл.13);

- * право на приватност, на углед и које друго право лица на које се тражена информација лично односи (чл.14).

3. Шта је озбиљна повреда у конкретном случају?

Ако се утврди да би тражени приступ информацији могао да се ускрати ради заштите неког од побројаних интереса, то још није довољно да се закључи да би ускраћивање било у складу са Законом. Потребно је још и да се утврди да би у конкретном случају тај интерес приступом информацији био озбиљно повређен. То значи да би тражени приступ:

- * озбиљно угрозио живот, здравље, сигурност или које друго важно добро неког лица;

- * озбиљно угрозио, омео или отежао спречавање или откривање кривичног дела, оптужење за кривично дело, вођење преткривичног поступка односно судског поступка, извршење пресуде или спровођење казне, вођење којег другог правно уређеног поступка, или фер поступање и правично суђење;

- * озбиљно угрозио одбрану земље, националну или јавну безбедност, међународне односе;

- * битно умањио способност државе да управља економским процесима у земљи, или остварење оправданих економских интереса;

* изазвао тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом који претежу над интересом за приступ информацији која представља државну, службену, пословну или другу тајну;

* представљао озбиљну злоупотребу права на приступ информацијама;

* озбиљно повредио право на приватност, на углед и које друго право лица на које се тражена информација лично односи.

4. Неопходност у демократском друштву

У демократском друштву није неопходно ускратити тражени приступ:

- ако се тиме и онако не могу заштити интереси набројани у Закону, или
- ако се заштита набројаних интереса може подједнако остварити на други начин, или
- ако се тиме ускраћује приступ информацији у већој мери него што је довољно за заштиту побројаних интереса.

У многим случајевима у којима је недемократској власти незамисливо да грађанима буду доступне информације, демократској власти не изгледа неопходно да им ускрати приступ. Орган јавне власти дужан је да се руководи мерилима демократског друштва, процењујући да ли би у конкретном случају приступ информацији озбиљно угрозио неки од Законом побројаних интереса. С обзиром на природу демократског друштва, орган јавне власти омогућиће тражени приступ – када упркос озбиљној угрожености неког од побројаних интереса то налаже нарочито оправдани јавни интерес, поготово ако се информација тиче кршења закона од стране власти, прекорачења овлашћења, несавесног вршења послова и др.

Примери

Орган јавне власти основано ускраћује тражени приступ, примера ради, оваквим информацијама:

* Који је нови идентитет заштићеног сведока Петра Петровића, и где се он тренутно налази?

* Које оперативне активности, где и када је полиција до сада предузела а које још планира да предузме у циљу хватања два бегунца из затвора у Сремској Митровици?

* У којим временским размацама погранична патрола пролази између тачке А и тачке Б на граници са Македонијом?

* Транскрипт разговора Председника Републике Србије са Председником Републике Француске.

* Колике су стратешке резерве нафте на које Влада може да рачуна у наступајућој нафтној кризи?

* Ко се већ пријавио за учешће на тендеру, ако се информација тражи пре окончања рока за пријаву?

* Тражење превеликог броја информација, рецимо, података о свим икада исплаћеним платама сваком икада запосленом у дотичном министарству, или неразумно често понављање тражења исте, већ добијене информације.

* Подаци из медицинског картона пацијента Мирка Мирковића, који није пристао да се ти подаци учине доступни, није носилац јавне функције с обзиром на коју би ти подаци били важни, нити је својим понашањем у вези са приватним животом дао повода за тражење информације.

* До којих сазнања је дошао орган власти вршећи финансијску контролу пословања конкурентског приватног предузећа или стање жиро рачуна неког грађанина?

* Пре достављања на увид уговора који је Скупштина града закључила са познатим певачем у вези са његовим учешћем на новогодишњем концерту, подаци о адреси и броју његовог банковног рачуна ће се у документу учинити недоступним.

5. Спор о томе да ли је тражени приступ ускраћен у складу са Законом.

Орган јавне власти, који ускрати тражени приступ, дужан је да докаже да у конкретном случају не постоји оправдани интерес тражиоца да зна (чл.4). На захтев тражиоца информације, Повереник и други орган заштите права на слободан приступ информацијама утврдиће, помоћу троделног теста, да ли је орган јавне власти поступио правилно. О том правном поступку ближе у наставку, у поглављу IV.

IV Поступак за остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја

1. Како се покреће поступак?

Поступак за остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја покреће се подношењем захтева службеном лицу органа јавне власти који располаже информацијом. Ако службено лице за поступање по захтеву није одређено, за поступање је надлежан руководиоца органа власти (чл.38).

Захтев се може поднети како у писменом тако и у усменом облику. Орган власти може прописати образац за подношење захтева, али мора размотрити и захтев који није сачињен на том обрасцу. Када се информација тражи усмено, захтев се саопштава у записник који води овлашћено лице органа јавне власти за приступ информацијама.

2. Шта је садржина захтева?

Тражилац у захтеву наводи:

- назив органа власти,
- своје име, презиме и адресу, односно седиште ако је тражилац правно лице,
- опис информације која се тражи,
- и друге податке који олакшавају проналажење информације.

Пример: Новинар се обраћа Народној скупштини тражећи информације о увозу електричне енергије. Уз захтев, подсећа овлашћено лице Народне скупштине да би такве информације могле да се нађу у материјалима прикупљеним за потребе скупштинског анкетног одбора који се бавио том темом у току 2004. године.

Тражилац од органа јавне власти може да захтева:

- обавештење да ли поседује тражену информацију,
- да му омогући увид у документ који садржи тражену информацију,
- да му изда копију тог документа,
- да му достави копију документа поштом или на други начин.

Посебно је важно истаћи да тражилац не мора навести разлог за подношење захтева.

(Обрасци за подношење захтева и жалби налазе се у прилогу бр.2)

3. Шта ако је захтев непотпун или неуредан?

Овлашћено лице органа власти дужно је да поучи тражиоца како да уклони недостатке ако је захтев непотпун (не садржи све неопходне податке), односно неуредан (неразумљив у погледу онога што се тражи). Ако тражилац не отклони недостатке у примереном року, а недостаци су такви да се по захтеву не може поступати, орган власти ће донети закључак о одбацивању захтева као неуредног.

Примери:

* Тражилац упути захтев на „град Ниш“ али не назначи орган на који се захтев односи (нпр. градоначелник, градско веће или скупштина града).

* Подносилац захтева тражи да му се одговор достави електронским путем, али у захтеву не наведе електронску адресу.

* Тражилац нечитко напише своје име и презиме.

* Тражилац пошаље захтев на меморандуму организације, али наведе своју приватну адресу испод потписа, тако да се не може закључити да ли захтев шаље у своје име или у име организације.

* Подносилац затражи информације о томе колико орган власти издваја за плаћање телефонских рачуна, али без одређења периода на који се информација односи (у прошлом месецу, прошлој години, колико је планирано за текућу буџетску годину, и друго).

4. Рок у коме орган власти мора да поступи по захтеву тражиоца

Орган власти је дужан да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтева, поступи по захтеву тражиоца. То значи да је орган власти дужан да у том року тражиоца обавести да ли поседује информацију, да му омогући увид у документ који садржи тражену информацију, као и да му изда, односно достави копију тог документа.

Ако орган власти није у могућности, из оправданих разлога, да у року од 15 дана поступи по захтеву тражиоца, дужан је да га о томе одмах обавести и одреди накнадни рок у коме ће поступити по захтеву, а који не може бити дужи од 40 дана од пријема захтева.

Орган власти мора да поступи по захтеву тражиоца у року од 48 сати од пријема захтева ако се захтев односи на информацију о:

- **заштити живота и слободе појединаца,**
- **угрожавању или заштити здравља становништва,**
- **угрожавању или заштити животне средине.**

Тражилац може уложити жалбу Поверенику ако орган власти не одговори у прописаном року на његов захтев.

Пример: Тражилац се обраћа предшколској установи своје општине са захтевом да добије копију васпитних планова за децу узраста од три године (нпр. зато што има утисак да васпитачи не раде са његовим дететом у довољној мери). Рецимо да такав документ постоји, да је тражилац лично предао захтев овлашћеном лицу установе и да је овом лицу потребно пар минута да документ нађе и ископира га. Очигледно је да се таквом захтеву може удовољити „без одлагања“ и да је обавеза овлашћеног лица да тако и учини.

Уколико је међутим службеник предшколске установе оптерећен и другим пословима (за поступање по другим захтевима или у вези са другим радним задацима које такође врши), могуће је да неће моћи одмах да се бави захтевом тражиоца, али ће у сваком случају бити обавезан да му копију документа достави у року од 15 дана (уз плаћање надокнаде).

Уколико је пак тражилац захтевао и увид у стручну литературу на основу које су васпитни планови сачињени (а која се, на пример, може идентификовати и наћи у библиотеци и документацији Установе), овлашћено лице ће, након пријема захтева овоме удовољити у мери у којој може без одлагања (доставиће копије васпитних планова), и послаће тражиоцу обавештење да увид у стручну литературу може да оствари за 40 дана у просторијама Установе (правдајући дужи рок временом које је службеном лицу потребно да тачно утврди о којој литератури је реч и да је припреми, како би тражиоцу омогућио увид).

5. Како орган власти поступа када омогућава приступ информацијама?

Орган власти писмено обавештава тражиоца:

- да поседује или да не поседује тражену информацију;
- да може да изврши увид у документ који садржи тражену информацију у службеним просторијама органа власти у одређено време и на одређени начин, односно;
- да ће му издати или доставити копију тог документа са износом нужних трошкова копирања или достављања.

Када орган власти омогући тражиоцу приступ информацији, о томе неће издати посебно решење, већ ће сачинити службену белешку.

6. Како се остварује право на увид?

Увид у документ који садржи тражену информацију врши се употребом опреме којом располаже орган власти, осим када тражилац захтева да увид изврши употребом сопствене опреме.

Тражилац може из оправданих разлога тражити да увид у документ изврши у друго време од времена које му је назначено у обавештењу.

Лицу које није у стању да без пратиоца изврши увид у документ, омогућиће се да то учини уз помоћ пратиоца.

Ако орган власти располаже документом који садржи тражену информацију на језику на којем је поднет захтев, дужан је да тражиоцу стави на увид документ на језику на којем је и поднет.

7. Како се остварује право на копију?

Орган власти издаје копију документа који садржи тражену информацију у форми у којој се информација налази (фотокопију, аудио копију, видео копију, дигиталну копију и сл). Ако не располаже техничким могућностима да изради копију документа у форми у којој се информација налази, орган власти ће израдити копију у другом облику или ће обавестити тражиоца да може да изради копију употребом сопствене опреме.

Ако орган власти располаже документом који садржи тражену информацију на језику на којем је поднет захтев, дужан је да тражиоцу изда копију документа на језику на којем је и поднет.

Пример: Тражилац се обраћа Ауто- мото савезу са захтевом да му се изда фотокопија колор постера у којем се возачи позивају да не користе мобилне телефоне током возње. Овлашћено лице Савеза, међутим, утврђује да је постер нестандартних димензија, као и то да Савез не поседује фотокопир апарат у боји већ само црно- бели. Стога обавештава подносиоца захтева да може да му изда само црно- белу копију, која би уз то била 20 посто мања од оригинала.

Тражилац прихвата аргументе Савеза, али захтева да му се дозволи да постер сними својим дигиталним фото-апаратом, што ће му омогућити да на другом

месту изради копију документа вернију оригиналу, а овлашћено лице удовољава том захтеву.

8. Колико кошта приступ информацијама?

Обавештење о томе да ли орган власти поседује тражену информацију, као и увид у документ који садржи ту информацију је бесплатан.

Тражилац је дужан да плати накнаду нужних трошкова израде копије документа и њеног достављања. Трошкове копирања прописује Влада Републике Србије.

Од обавезе плаћања накнаде за израду копије ослобођени су:

- новинари, ако копију захтевају ради обављања свог позива;
- удружења за заштиту људских права, ако копију документа захтевају ради остварења циљева удружења;
- сва лица, ако се тражена информација односи на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине.

Када је тражена информација већ објављена и доступна у земљи или на интернету не може се остварити право на бесплатну копију.

9. Како орган власти поступа када ускраћује приступ информацији?

Ако орган власти због разлога наведених у делу III водича, у целини или делимично, одбије захтев тражиоца, дужан је да о томе донесе посебно решење. Решење о одбијању захтева мора бити писмено образложено. Орган власти је дужан да тражиоца упуту на правна средства која против решења о одбијању може изјавити.

10. Када орган власти прослеђује захтев Поверенику?

Уколико орган власти не поседује документ који садржи тражену информацију, проследиће захтев за приступ информацији Поверенику. Истовремено, обавестиће Повереника и тражиоца о томе у чијем се поседу, по његовом знању, документ налази.

Повереник је обавезан да провери да ли орган којем је захтев првобитно упућен заиста не поседује тражену информацију. Ако Повереник утврди да се тражена информација налази у поседу неког другог органа власти, он ће:

- проследити захтев том органу, или
- упутити тражиоца да му се сам обрати.

С обзиром да тражилац остаје «господар» свог захтева, он може да се успротиви прослеђивању захтева другом органу. Предност прослеђивања захтева другом органу је у томе што тражилац не мора да подноси нови захтев. Рок за поступање по прослеђеном захтеву почиње да тече од дана достављања захтева другом органу.

Пример: Студент припрема семинарски рад на тему насиља у породици у Србији. Обраћа се Министарству правде како би добио информацију колико је од прописивања овог кривичног дела било поднето пријава које се односе на њега, колико је поступака покренуто и колико је њих завршено осуђујућим пресудама. Рецимо да Министарство ову информацију не поседује, али је овлашћеном лицу за приступ информацијама познато да такве податке има Завод за статистику, или да делом тих информација располажу Министарство унутрашњих послова, Врховни суд и Републички јавни тужилац. Овлашћено лице из Министарства правде о томе обавештава Повереника и тражиоца информације и прослеђује захтев Поверенику.

11. Када је могуће изјавити жалбу Поверенику?

Жалба на одлуку органа коме је поднет захтев за приступ информацији може се поднети Поверенику ако орган власти:

- одбије, у целини или делимично, захтев тражиоца;
- не поступи по захтеву тражиоца у року прописаном у закону («ћутање управе»);
- не омогући увид у документ који садржи тражену информацију употребом опреме којом сам располаже, односно не допусти тражиоцу да изврши увид у документ употребом сопствене опреме;
- услови издавање копије документа уплатом накнаде која превазилази износ нужних трошкова израде те копије;
- не стави на увид документ, односно не изради копију тог документа на језику на којем је поднет захтев, иако располаже документом на том језику.

Тражилац може изјавити жалбу Поверенику у року од 15 дана од дана достављања решења о одбијању захтева, или од дана када му је онемогућено да оствари право на приступ информацијама у складу са овим Законом.

Пример: Тражилац је поднео захтев покрајинском секретаријату за образовање и културу за приступ информацији о културним манифестацијама које су уз подршку тог секретаријата организоване током претходне године. Може да се жали Поверенику ако:

- * Не добије никакав одговор;
- * Добије одговор да Секретаријат такву информацију нема;
- * Не добије одговор у законском року;
- * Секретаријат услови издавање документа који садржи списак манифестација уплатом накнаде за копирање која превазилази нужне трошкове (нпр. два пута већа надокнада од цене коју наплаћују по страници приватне фотокопирнице, или цена која превазилази ону из Трошковника који утврди Влада Србије);
- * Тражилац захтева да документе који садрже информацију скенира на свом уређају (који је донео у Секретаријат), а овлашћено лице му то не дозволи, инсистирајући на употреби службеног апарата за фотокопирање;

** Тражилац поднесе захтев на словачком језику, Секретаријат поседује тражени списак и на том језику, али уместо њега понуди увид у документ на српском.*

12. Када жалба није дозвољена ?

Жалба није дозвољена ако је захтев тражиоца одбијен, односно ако му је онемогућено да оствари право на приступ информацијама у складу са Законом од стране следећих државних органа:

- Народне скупштине Републике Србије
- Председника Републике
- Владе Републике Србије
- Врховног суда Србије
- Уставног суда Србије
- Републичког јавног тужиоца.

Против решења ових органа могуће је водити управни спор пред надлежним судом у складу са Законом.

13. Како Повереник одлучује по жалби?

Повереник одлучује по жалби без одлагања, а најдоцније у року од 30 дана од дана предаје жалбе.

Повереник ће омогућити органу власти, а по потреби и тражиоцу, да се писмено изјасни о наводима из жалбе.

Поступајући по жалби Повереник проверава и утврђује чињенице неопходне за доношење решења. Том приликом Повереник има право увида у сваки документ, укључујући и онај који је тражиоцу из било ког разлога ускраћен.

14. Какво је дејство одлуке Повереника?

Решење Повереника обавезује орган власти који је тражиоцу ускратио приступ информацији. Одлучујући по жалби, Повереник у сваком конкретном случају има право да сам омогући тражиоцу приступ информацији.

Према потреби, о извршењу одлуке Повереника стара се Влада Републике Србије.

15. Шта ако је тражилац незадовољан одлуком Повереника?

Ако је тражилац незадовољан решењем Повереника, или ако Повереник не донесе решење у прописаном року, тражилац може да покрене управни спор пред надлежним судом.

Управни спор је облик спољне - судске контроле рада државних органа. Тужба се подноси и предаје директно надлежном суду у року од 30 дана од дана достављања решења.

Ако Повереник не одлучи по жалби у прописаном року, тражилац може од њега да захтева да донесе решење у допунском року од 7 дана. Ако ни тада Повереник не донесе решење, тражилац може поднети тужбу суду у року од 30 дана од дана истека допунског рока.

16. Шта треба да садржи тужба?

У тужби се морају навести следећи подаци:

- име и презиме, занимање и место становања, односно назив и седиште тужиоца;
- решење Повереника, односно органа власти против чијег решења није дозвољена жалба (види тачку 12. водича);
- разлог за подношење тужбе; и
- у ком правцу и обиму се предлаже поништавање решења.

17. Шта се још може учинити ако орган власти не испуњава своје законске обавезе?

Свако има право да пријави Поверенику да орган власти не испуњава своје законске обавезе, а посебно:

- обавезу израде и објављивања информатора са основним подацима о свом раду (чл.39);
- обавезу одржавања носача информације на начин који ће омогућити несметано остваривање права на приступ информацијама (чл.41);
- обавезу обуке запослених у примени законских одредаба (чл.42).

Поступајући по пријави Повереник може да донесе решење којим утврђује да орган власти није извршио своје обавезе и да му наложи мере за њихово извршење.

Пример: Подносилац захтева је тражио копију информатора са основним подацима о раду општине. Одговорено му је да такав информатор још увек није урађен. Тражилац може да изјави жалбу Поверенику, уколико сумња да информатор ипак постоји, али да овлашћено лице у општини није хтело да му га да. Међутим, уколико информатор стварно не постоји, тражилац га неће моћи добити ни по одлуци Повереника по жалби. С друге стране, одбијени тражилац или било ко други, може да поднесе пријаву Поверенику да општина није извршила своје обавезе у вези са мерама за унапређење јавности рада, након чега Повереник може да наложи општини да то учини.

Поред овога, требало би истаћи да министарство надлежно за послове информисања врши надзор над спровођењем овог Закона и оно треба да реагује у свим ситуацијама када постоје очигледне сметње у спровођењу Закона.

ЗАКОН

О СЛОБОДНОМ ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

„Службени гласник РС”, број 120 од 5. XI 2004.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се права на приступ информацијама од јавног значаја којима располажу органи јавне власти, ради остварења и заштите интереса јавности да зна и остварења слободног демократског поретка и отвореног друштва.

Ради остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја којима располажу органи јавне власти, овим законом установљава се Повереник за информације од јавног значаја (у даљем тексту: Повереник), као самосталан државни орган, независан у вршењу своје надлежности.

Информација од јавног значаја

Члан 2.

Информација од јавног значаја, у смислу овог закона, јесте информација којом располаже орган јавне власти, настала у раду или у вези са радом органа јавне власти, садржана у одређеном документу, а односи се на све оно о чему јавност има оправдан интерес да зна.

Да би се нека информација сматрала информацијом од јавног значаја није битно да ли је извор информације орган јавне власти или које друго лице, није битан носач информација (папир, трака, филм, електронски медији и сл.) на коме се налази документ који садржи информацију, датум настанка информације, начин сазнавања информације, нити су битна друга слична својства информације.

Орган јавне власти

Члан 3.

Орган јавне власти (у даљем тексту: орган власти) у смислу овог закона јесте:

1) државни орган, орган територијалне аутономије, орган локалне самоуправе, као и организација којој је поверено вршење јавних овлашћења (у даљем тексту: државни орган);

2) правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу државни орган.

Законске претпоставке о оправданом интересу

Члан 4.

Сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона, постоји увек када се ради о информацијама којима располаже орган власти које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, а ако се ради о другим информацијама којима располаже орган власти, сматра се да оправдани интерес јавности да зна, из члана 2. овог закона постоји, осим ако орган власти докаже супротно.

Садржина права на приступ информацијама од јавног значаја

Члан 5.

Свако има право да му буде саопштено да ли орган власти поседује одређену информацију од јавног значаја, односно да ли му је она иначе доступна.

Свако има право да му се информација од јавног значаја учини доступном тако што ће му се омогућити увид у документ који садржи информацију од јавног значаја, право на копију тог документа, као и право да му се, на захтев, копија документа упути поштом, факсом, електронском поштом или на други начин.

Начело једнакости

Члан 6.

Права из овог закона припадају свима под једнаким условима, без обзира на држављанство, пребивалиште, боравиште, односно седиште, или лично својство као што је раса, вероисповест, национална и етничка припадност, пол и слично.

Забрана дискриминације новинара и јавних гласила

Члан 7.

Орган власти не сме стављати у бољи положај ниједног новинара или јавно гласило, када је више њих упутило захтев, тако што ће само њему или њему пре него другим новинарима или јавним гласилима омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја.

Ограничења права

Члан 8.

Права из овог закона могу се изузетно подврћи ограничењима прописаним овим законом ако је то неопходно у демократском друштву ради заштите од озбиљне повреде претежнијег интереса заснованог на уставу или закону.

Ниједна одредба овог закона не сме се тумачити на начин који би довео до укидања неког права које овај закон признаје или до његовог ограничења у већој мери од оне која је прописана у ставу 1. овог члана.

II. ИСКЉУЧЕЊЕ И ОГРАНИЧЕЊЕ СЛОБОДНОГ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

**Живот, здравље, сигурност, правосуђе, одбрана земље, национална
и јавна безбедност, економска добробит земље и тајна**

Члан 9.

Орган власти неће тражиоцу омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја, ако би тиме:

- 1) угрозио живот, здравље, сигурност или које друго важно добро неког лица;
- 2) угрозио, омео или отежао спречавање или откривање кривичног дела, оптужење за кривично дело, вођење преткривичног поступка, вођење судског поступка, извршење пресуде или спровођење казне, или који други правно уређени поступак, или фер поступање и правично суђење;
- 3) озбиљно угрозио одбрану земље, националну или јавну безбедност, или међународне односе;
- 4) битно умањио способност државе да управља економским процесима у земљи, или битно отежао остварење оправданих економских интереса;
- 5) учинио доступним информацију или документ за који је прописима или службеним актом заснованим на закону одређено да се чува као државна, службена, пословна или друга тајна, односно који је доступан само одређеном кругу лица, а због чијег би одавања могле наступити тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом који претежу над интересом за приступ информацији.

**Информација од јавног значаја у поседу органа власти која је већ
доступна јавности**

Члан 10.

Орган власти не мора тражиоцу омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја, ако се ради о информацији која је већ објављена и доступна у земљи или на интернету.

У случају из става 1. овог члана, орган власти ће у одговору на захтев означити носач информације (број службеног гласила, назив публикације и сл.), где је и када тражена информација објављена, осим ако је то општепознато.

Оспоравање објављене информације од стране органа власти

Члан 11.

Ако орган власти оспори истинитост или потпуност информације од јавног значаја која је објављена, саопштиће истиниту и потпуну информацију, односно омогућиће увид у документ који садржи истиниту и потпуну информацију, осим у случајевима из чл. 9. и 14. овог закона.

Раздвајање информација

Члан 12.

Ако тражена информација од јавног значаја може да се издвоји од осталих информација у документу у које орган власти није дужан тражиоцу да омогући увид, орган власти омогућиће тражиоцу увид у део документа који садржи само издвојену информацију.

Злоупотреба слободног приступа информацијама од јавног значаја

Члан 13.

Орган власти неће тражиоцу омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја ако тражилац злоупотребљава права на приступ информацијама од јавног значаја, нарочито ако је тражење неразумно, често, када се понавља захтев за истим или већ добијеним информацијама или када се тражи превелики број информација.

Приватност и друга права личности

Члан 14.

Орган власти неће тражиоцу омогућити остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја ако би тиме повредио право на приватност, право на углед или које друго право лица на које се тражена информација лично односи, осим:

- 1) ако је лице на то пристало;
- 2) ако се ради о личности, појави или догађају од интереса за јавност, а нарочито ако се ради о носиоцу државне и политичке функције и ако је информација важна с обзиром на функцију коју то лице врши;
- 3) ако се ради о лицу које је својим понашањем, нарочито у вези са приватним животом, дало повода за тражење информације.

III. ПОСТУПАК ПРЕД ОРГАНОМ ВЛАСТИ

Захтев за обавештење, увид, издавање копије и упућивање

Члан 15.

Тражилац подноси писмени захтев органу власти за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја (у даљем тексту: захтев).

Захтев мора садржати назив органа власти, име, презиме и адресу тражиоца, као и што прецизнији опис информације која се тражи.

Захтев може садржати и друге податке који олакшавају проналажење тражене информације.

Тражилац не мора навести разлоге за захтев.

Ако захтев не садржи податке из става 2. овог члана, односно ако захтев није уредан, овлашћено лице органа власти дужно је да, без надокнаде, поучи тражиоца како да те недостатке отклони, односно да достави тражиоцу упутство о допуни.

Ако тражилац не отклони недостатке у одређеном року, односно у року од 15 дана од дана пријема упутства о допуни, а недостаци су такви да се по захтеву не може поступати, орган власти донеће закључак о одбацивању захтева као неуредног.

Приступ информацијама орган власти дужан је да омогући и на основу усменог захтева тражиоца који се саопштава у записник, при чему се такав захтев уноси у посебну евиденцију и примењују се рокови као да је захтев поднет писмено.

Орган власти може прописати образац за подношење захтева, али мора размотрити и захтев који није сачињен на том обрасцу.

Одлучивање по захтеву

Члан 16.

Орган власти дужан је да без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтева, тражиоца обавести о поседовању информације, стави му на увид документ који садржи тражену информацију, односно изда му или упуту копију тог документа. Копија документа је упућена тражиоцу даном напуштања писарнице органа власти од кога је информација тражена.

Ако се захтев односи на информацију за коју се може претпоставити да је од значаја за заштиту живота или слободе неког лица, односно за угрожавање или заштиту здравља становништва и животне средине, орган власти мора да обавести тражиоца о поседовању те информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, односно да му изда копију тог документа најкасније у року од 48 сати од пријема захтева.

Ако орган власти није у могућности, из оправданих разлога, да у року из става 1. овог члана обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упуту копију тог документа, дужан је да о томе одмах обавести тражиоца и одреди накнадни рок, који не може бити дужи од 40 дана од дана пријема захтева, у коме ће тражиоца обавестити о поседовању информације, ставити му на увид документ који садржи тражену информацију, изда му, односно упуту копију тог документа.

Ако орган власти на захтев не одговори у року, тражилац може уложити жалбу Поверенику, осим у случајевима утврђеним овим законом.

Орган власти ће заједно са обавештењем о томе да ће тражиоцу ставити на увид документ који садржи тражену информацију, односно издати му копију тог документа, саопштити тражиоцу време, место и начин на који ће му информација бити стављена на увид, износ нужних трошкова израде копије документа, а у случају да не располаже техничким средствима за израду копије, упознаће тражиоца са могућношћу да употребом своје опреме изради копију.

Увид у документ који садржи тражену информацију врши се у службеним просторијама органа власти.

Тражилац може из оправданих разлога тражити да увид у документ који садржи тражену информацију изврши у друго време од времена које му је одредио орган од кога је информација тражена.

Лицу које није у стању да без пратиоца изврши увид у документ који садржи тражену информацију, омогућиће се да то учини уз помоћ пратиоца.

Ако удовољи захтеву, орган власти неће издати посебно решење, него ће о томе сачинити службену белешку.

Ако орган власти одбије да у целини или делимично обавести тражиоца о поседовању информације, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију тог документа, дужан је да донесе решење о одбијању захтева и да то решење писмено образложи, као и да у решењу упути тражиоца на правна средства која може изјавити против таквог решења.

Накнада

Члан 17.

Увид у документ који садржи тражену информацију је бесплатан.

Копија документа који садржи тражену информацију издаје се уз обавезу тражиоца да плати накнаду нужних трошкова израде те копије, а у случају упућивања и трошкове упућивања.

Влада прописује трошковник на основу кога орган обрачунава трошкове из претходног става.

Од обавезе плаћања накнаде из става 2. овог члана ослобођени су новинари, када копију документа захтевају ради обављања свог позива, удружења за заштиту људских права, када копију документа захтевају ради остваривања циљева удружења и сва лица када се тражена информација односи на угрожавање, односно заштиту здравља становништва и животне средине, осим у случајевима из члана 10. став 1. овог закона.

Повереник прати праксу наплаћивања накнаде и ослобађања од накнаде и упућује препоруке органима власти ради уједначавања те праксе.

Стављање на увид и израда копије

Члан 18.

Увид у документ који садржи тражену информацију врши се употребом опреме којом располаже орган власти, осим када тражилац захтева да увид изврши употребом сопствене опреме.

Орган власти издаје копију документа (фотокопију, аудио копију, видео копију, дигиталну копију и сл.) који садржи тражену информацију у облику у којем се информација налази.

Ако орган власти не располаже техничким могућностима за израду копије документа у смислу става 2. овог члана, израдиће копију документа у другом облику.

Ако орган власти располаже документом који садржи тражену информацију на језику на којем је поднет захтев, дужан је да тражиоцу стави на увид документ и изради копију на језику на којем је поднет захтев.

Прослеђивање захтева Поверенику

Члан 19.

Када орган власти не поседује документ који садржи тражену информацију, проследиће захтев Поверенику и обавестиће Повереника и тражиоца о томе у чијем се поседу, по његовом знању, документ налази.

Поступање Повереника по прослеђеном захтеву

Члан 20.

По пријему захтева Повереник проверава да ли се документ који садржи тражену информацију на коју се захтев односи налази у поседу органа власти који му је проследио захтев.

Ако утврди да се документ из става 1. овог члана не налази у поседу органа власти који му је проследио захтев тражиоца, Повереник ће доставити захтев органу власти који тај документ поседује, осим ако је тражилац одредио другачије, и о томе ће обавестити тражиоца или ће тражиоца упутити на орган власти у чијем поседу се налази тражена информација.

Начин поступања из става 2. овог члана, одредиће Повереник у зависности од тога на који ће се начин ефикасније остварити права на приступ информацијама од јавног значаја.

Ако Повереник достави захтев органу власти из става 2. овог члана, рок предвиђен чланом 16. овог закона почиње да тече од дана достављања.

Остале одредбе поступка

Члан 21.

На поступак пред органом власти примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање првостепеног органа, осим ако је овим законом другачије одређено.

IV. ПОСТУПАК ПРЕД ПОВЕРЕНИКОМ

Право на жалбу

Члан 22.

Тражилац може изјавити жалбу Поверенику у року од 15 дана од достављања решења органа власти, ако:

- 1) орган власти, супротно члану 16. ст. 1. и 3. овог закона, одбије да обавести тражиоца о томе да ли поседује одређену информацију од јавног значаја или му је она иначе доступна, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда, односно упути копију документа, или ако то не учини у прописаном року;
- 2) орган власти, супротно члану 16. став 2. овог закона, не одговори у прописаном року на захтев тражиоца;
- 3) орган власти, супротно члану 17. став 2. овог закона, услови издавање копије документа који садржи тражену информацију уплатом накнаде која превазилази износ нужних трошкова израде те копије;
- 4) орган власти не стави на увид документ који садржи тражену информацију на начин предвиђен чланом 18. став 1. овог закона;
- 5) орган власти не стави на увид документ који садржи тражену информацију, односно не изда копију тог документа на начин предвиђен чланом 18. став 4. овог закона.

Против решења Народне скупштине, председника Републике, Владе Републике Србије, Врховног суда Србије, Уставног суда и Републичког јавног тужиоца не може се изјавити жалба.

Против решења из става 2. овог члана може се покренути управни спор, у складу са законом, о чему суд по службеној дужности обавештава Повереника.

Решавање Повереника по жалби

Члан 23.

На поступак пред Повереником примењују се одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање другостепеног органа по жалби, осим ако је овим законом другачије одређено.

Члан 24.

Повереник доноси решење без одлагања, а најдоцније у року од 30 дана од дана предаје жалбе, пошто омогући органу власти да се писмено изјасни, а по потреби и тражиоцу.

Повереник одбацује жалбу која је недопуштена, неблаговремена и изјављена од стране неовлашћеног лица.

Орган власти доказује да је поступао у складу са својим обавезама предвиђеним овим законом.

Одлучивање Повереника у вези са мерама за унапређење јавности рада

Члан 25.

Повереник може по пријави или по службеној дужности да донесе решење којим утврђује да орган власти, осим органа из члана 22. став 2. овог закона, није извршио своје обавезе предвиђене овим законом и да му наложи мере за њихово извршење, пошто претходно омогући органу власти да се писмено изјасни.

Пријава из става 1. овог члана не може се поднети у случајевима када је овим законом предвиђено право на жалбу.

Утврђивање чињеничног стања од стране Повереника

Члан 26.

Повереник предузима радње за утврђивање чињеничног стања које су неопходне ради доношења решења из чл. 24. и 25. овог закона.

Поверенику ће, ради утврђивања чињеничног стања из става 1. овог члана, бити омогућен увид у сваки носач информације на који се овај закон примењује.

Правни лек против решења Повереника

Члан 27.

Против решења Повереника може се покренути управни спор.

Обавезност решења и закључака

Члан 28.

Решења и закључци Повереника обавезујући су.

Извршење решења и закључака Повереника, у случају потребе, обезбеђује Влада Републике Србије.

V. ИЗБОР, ПОЛОЖАЈ И НАДЛЕЖНОСТ ПОВЕРЕНИКА

Седиште Повереника

Члан 29.

Седиште Повереника је у Београду.

Избор

Члан 30.

Народна скупштина Републике Србије (у даљем тексту: Народна скупштина), бира Повереника на предлог одбора Народне скупштине надлежног за информисање.

За Повереника се бира лице с признатим угледом и стручношћу у области заштите и унапређења људских права.

Повереник може бити лице које испуњава услове за рад у државним органима, које је завршило правни факултет и има најмање десет година радног искуства.

Повереник не може бити лице које обавља функцију или је запослено у другом државном органу или политичкој странци.

Повереник се бира за време од седам година.

Исто лице може бити бирано за Повереника највише два пута.

Престанак мандата

Члан 31.

Поверенику дужност престаје истеком мандата, на лични захтев, кад наврши шездесет пет година живота и разрешењем.

Одлуку о престанку дужности Повереника доноси Народна скупштина.

Повереник се разрешава дужности ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора, ако трајно изгуби радну способност, ако обавља функцију или је запослен у другом државном органу или политичкој странци, ако изгуби држављанство Републике Србије или ако нестручно и несавесно обавља посао.

Поступак за разрешење Повереника покреће се на иницијативу једне трећине народних посланика.

Одбор Народне скупштине надлежан за информисање утврђује да ли постоје разлози за разрешење и о томе обавештава Народну скупштину.

Одбор Народне скупштине надлежан за информисање обавештава Народну скупштину и о захтеву Повереника да му престане дужност, као и о испуњењу услова за престанак дужности због година живота.

Ако о захтеву за престанак дужности Народна скупштина не одлучи у року од 60 дана, сматра се да је истеком тог рока Поверенику престала дужност.

У осталим случајевима Поверенику дужност престаје оног дана који Народна скупштина наведе у својој одлуци.

Положај Повереника

Члан 32.

Повереник је самосталан и независан у вршењу своје надлежности.

У вршењу своје надлежности Повереник неће тражити, нити примати налоге и упутства од државних органа и других лица.

Повереник има право на плату једнаку плати судије Врховног суда, као и друга права по основу рада, у складу са законом, и право на накнаду трошкова насталих у вези са вршењем своје надлежности.

Повереник се не може позвати на одговорност за мишљење које је изнео или предлог који је дао у вршењу своје надлежности, а у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу своје надлежности не може бити притворен без одобрења Народне скупштине.

Заменик Повереника

Члан 33.

Повереник има заменика, кога бира Народна скупштина, на предлог Повереника.

Повереник предлаже за свога заменика лице које испуњава услове за рад у државним органима.

Заменик Повереника бира се за време од седам година.

Исто лице може бити бирано за заменика Повереника највише два пута.

Заменик Повереника обавља дужности Повереника у случају његовог одсуства, смрти, истека мандата, разрешења, као и привремене или трајне спречености Повереника да врши своје надлежности.

Заменику Повереника престаје дужност на начин предвиђен за престанак дужности Повереника.

Поступак за разрешење заменика Повереника покреће се и на иницијативу Повереника.

Стручна служба Повереника

Члан 34.

Повереник има стручну службу која му помаже у вршењу његових надлежности.

Повереник доноси акт, за који сагласност даје Народна скупштина, којим уређује рад своје стручне службе. Повереник самостално одлучује, у складу са законом, о пријему лица у радни однос у стручну службу, руковођен потребом професионалног и делотворног вршења своје надлежности.

На запослене у стручној служби Повереника сходно се примењују прописи о радним односима у државним органима.

Финансијска средства за рад Повереника и његове стручне службе обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Надлежност Повереника

Члан 35.

Повереник:

- 1) прати поштовање обавеза органа власти утврђених овим законом и извештава јавност и Народну скупштину о томе;
- 2) даје иницијативу за доношење или измене прописа ради спровођења и унапређења права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 3) предлаже органима власти предузимање мера у циљу унапређивања њиховог рада уређеног овим законом;
- 4) предузима мере потребне за обуку запослених у државним органима и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона;
- 5) решава по жалби против решења органа власти којима су повређена права уређена овим законом;
- 6) обавештава јавност о садржини овог закона, као и о правима уређеним овим законом;
- 7) обавља и друге послове одређене овим законом.

Извештаји

Члан 36.

У року од три месеца од окончања фискалне године, Повереник подноси Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени овог закона, као и о својим радњама и издацима.

Поред извештаја из става 1. овог члана, Повереник подноси Народној скупштини и друге извештаје, када оцени да је то потребно.

VI. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ЈАВНОСТИ РАДА ОРГАНА ВЛАСТИ

Приручник за остваривање права

Члан 37.

Повереник, без одлагања, на српском језику и на језицима који су, у складу са законом, одређени као језици у службеној употреби издаје и

ажурира приручник са практичним упутствима за делотворно остваривање права уређених овим законом.

У приручнику из става 1. овог члана мора се нарочито навести садржина и обим права на приступ информацијама од јавног значаја као и начини на који се ова права могу остварити.

Обавеза је Повереника да, путем штампе, електронских медија, интернета, јавних трибина и на друге начине, упозна јавност са садржином приручника из става 1. овог члана.

Овлашћено лице органа власти

Члан 38.

Орган власти одредиће једно или више службених лица (у даљем тексту: овлашћено лице) за поступање по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Овлашћено лице:

1) прима захтеве, обавештава тражиоца о поседовању информација и обезбеђује увид у документ који садржи тражену информацију, односно доставља информацију на одговарајући начин, одбија захтев решењем, пружа тражиоцима неопходну помоћ за остваривање њихових права утврђених овим законом;

2) предузима мере за унапређење праксе поступања са носачима информација, праксе одржавања носача информација, као и праксе њиховог чувања и обезбеђења.

Ако овлашћено лице из става 1. овог члана није одређено, за поступање по захтеву надлежан је руководилац органа власти.

Обавеза објављивања информатора

Члан 39.

Државни орган, најмање једном годишње, израђује информатор са основним подацима о свом раду, који садржи нарочито:

1) опис овлашћења, обавеза и организационе структуре;

2) податке о буџету и средствима рада;

3) податке у погледу врста услуга које непосредно пружа заинтересованим лицима;

4) поступак подношења захтева државном органу, односно улагања жалби против његових одлука, радњи или пропуста;

5) преглед захтева, жалби и других непосредних мера предузетих од стране заинтересованих лица, као и одлука државног органа поводом поднетих захтева и уложених жалби, односно одговора на друге непосредне мере предузете од стране заинтересованих лица;

6) податке о начину и месту чувања носача информација, врсти информација које поседује, врсти информација које ставља на увид, као и опис поступка подношења захтева;

7) имена старешина државног органа и опис њихових овлашћења и дужности, као и поступака по којима они доносе одлуке;

8) правила и одлуке државног органа који се тичу јавности рада тог органа (радно време, адреса, контакт телефони, идентификациона обележја, приступачност лицима са посебним потребама, приступ седницама, допуштеност аудио и видео снимања и сл.), као и свако аутентично тумачење тих одлука;

9) правила и одлуке о искључењу и ограничењу јавности рада државног органа, као и њихово образложење.

Државни орган ће заинтересованом лицу, без накнаде, омогућити увид у информатор, односно дати му примерак информатора, уз накнаду нужних трошкова.

Упутство за објављивање информатора

Члан 40.

Повереник издаје упутство по којем се објављује информатор из члана 39. овог закона и пружа савете, на захтев државног органа, у циљу правилног, потпуног и благовременог испуњења обавезе објављивања информатора.

Одржавање носача информације

Члан 41.

Орган власти ће одржавати носаче информација тако да омогући остварење права на приступ информацијама од јавног значаја, у складу са овим законом.

Обука запослених

Члан 42.

Ради делотворне примене овог закона, државни орган спроводи обуку запослених и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима уређеним овим законом.

Обука запослених из става 1. овог члана, обухватиће нарочито: садржину, обим и значај права на приступ информацијама од јавног значаја, поступак остваривања ових права, поступање са носачима информација, њихово одржавање и чување, као и врсте података које је државни орган дужан да објављује.

Подношење извештаја Поверенику

Члан 43.

Овлашћено лице државног органа подноси годишњи извештај Поверенику о радњама тог органа, предузетим у циљу примене овог закона, који садржи податке о:

- 1) броју поднетих захтева, броју потпуно или делимично усвојених захтева, као и о броју одбачених и одбијених захтева;
- 2) броју и садржини жалби против решења којима се одбацује или одбија захтев;
- 3) укупном износу наплаћених накнада за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 4) мерама предузетим у вези са обавезом објављивања информатора;
- 5) мерама предузетим у вези са одржавањем носача информације;
- 6) мерама предузетим у вези са обуком запослених.

VII. НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 44.

Орган власти одговара за штету насталу тиме што јавно гласило није могло да објави информацију пошто му је неоправдано ускратио или ограничио права на приступ информацијама од јавног значаја из члана 5. овог закона, односно тиме што је новинар или јавно гласило стављен у бољи положај супротно одредби члана 7. овог закона.

VIII. НАДЗОР

Члан 45.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове информисања.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај овлашћено лице у органу власти ако орган власти:

- 1) поступи противно начелу једнакости (члан 6);
- 2) дискриминише новинара или јавно гласило (члан 7);
- 3) не означи носач информације, где је и када тражена информација објављена (члан 10. став 2);
- 4) не саопшти истиниту и потпуну информацију, односно не омогући увид у документ који садржи истиниту и потпуну информацију (члан 11);
- 5) тражиоцу не стави на увид документ и не изради копију документа на језику на којем је поднет захтев (члан 18. став 4);

6) одбије да прими захтев, не обавести тражиоца о поседовању информације или не обезбеди увид у документ који садржи тражену информацију, односно не упути копију документа на одговарајући начин, не донесе решење о одбијању захтева и одбије да пружи тражиоцима неопходну помоћ за остваривање њихових права (члан 38. став 2. тачка 1).

Члан 47.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном органу ако државни орган пропусти да изрази информатор са прописаним подацима о свом раду (члан 39).

Члан 48.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај овлашћено лице у државном органу ако пропусти да поднесе годишњи извештај Поверенику о радњама тог органа, предузетим у циљу примене овог закона, са прописаним подацима (члан 43).

Х. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 49.

Органи власти именоване овлашћена лица за решавање о захтевима на слободан приступ информацијама од јавног значаја у року од 30 дана од ступања на снагу овог закона.

Народна скупштина изабраће Повереника у року од 45 дана од ступања на снагу овог закона.

Члан 50.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

**ПРИМЕРИ ОБРАЗАЦА
ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА И ЖАЛБИ
И ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ ПОСТУПКА**

.....
назив и седиште органа коме се захтев упућује

ЗАХТЕВ за приступ информацији од јавног значаја

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ бр. 120/04), од горе наведеног органа захтевам*:

- ☐ обавештење да ли поседује тражену информацију;
- ☐ увид у документ који садржи тражену информацију;
- ☐ копију документа који садржи тражену информацију;
- ☐ достављање копије документа који садржи тражену информацију:**
 - ☐ поштом
 - ☐ електронском поштом
 - ☐ факсом
 - ☐ _____ на _____ други начин:***

Овај захтев се односи на следеће информације:

(навести што прецизнији опис информације која се тражи као и друге податке који олакшавају проналажење тражене информације)

Тражилац информације / Име и презиме

У _____,

адреса

дана _____ 200__ године

други подаци за контакт

потпис

* У кућици означити која законска права на приступ информацијама желите да остварите.

** У кућици означити начин достављања копије документа.

*** Када захтевате други начин достављања обавезно уписати који начин достављања захтевате.

ПРИМЕР ОБАВЕШТЕЊА О ОБЕЗБЕЂЕЊУ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА

.....
(назив и седиште органа)
Број
Датум:

На основу члана 16. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама
од јавног значаја поступајући по захтеву
(.....)
за увид у документ који садржи
(.....)
име и презиме подносиоца захтева
опис тражене информације
достављам:

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е о стављању на увид документа који садржи тражену информацију и о изради копије

Поступајући по захтеву број који је поднео
(.....), у року утврђеном чланом 16. став
1.

име и презиме тражиоца информације
Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, обавештавамо
Вас да дана, у времену, у просторијама
органа можете извршити увид у документ у коме је садржана тражена
информација коју сте навели у захтеву.

Том приликом, на Ваш захтев биће Вам издата и копија документа са
траженом информацијом.

Копија стране А4 формата износи динара.
Износ укупних трошкова израде копије траженог документа износи
..... динара и уплаћује се на жиро рачун
.....

Достављено:

1. Именованом (М.П)
2. архиви

.....
(потпис овлашћеног лица односно руководиоца органа)

ПРИМЕР ЖАЛБЕ ПРОТИВ РЕШЕЊА О ОДБИЈАЊУ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈИ

За Повереника за информације од јавног значаја

Адреса за пошту: Немањина 22-26

Београд

Предмет бр.: _____

ЖАЛБА*

(_____)

Име, презиме, односно назив, адреса и седиште жалиоца)

Против решења (_____)

(назив органа који је донео решење)

број _____ од _____ године, у _____
примерака.

Наведено решење побијам у целости, јер није засновано на Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Диспозитивом наведеног решења, супротно члану _____ ** Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, неосновано је одбијен мој захтев. Зато сматрам да ми је орган решењем о одбијању захтева ускратио уставно и законско право на приступ информацијама од јавног значаја.

На основу изнетих разлога, предлажем да се жалба уважи, те да се поништи решење првостепеног органа и омогући приступ траженој информацији.

Жалбу подносим благовремено, у законском року утврђеном у члану 22. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Подносилац жалбе / Име и презиме

у _____,

адреса

дана _____ 200__ године

други подаци за контакт

потпис

* Напомена: У жалби се мора навести решење које се побија, назив органа који га је донео, као и број и датум решења. Довољно је да жалилац изложи у жалби у ком погледу је незадовољан решењем, с тим да жалбу не мора посебно образложити. У овом обрасцу дата је само једна од могућих верзија образложења жалиоца када је првостепени орган донео решење о одбијању захтева за приступ информацијама.

** Напомена: Навести члан закона који је орган власти повредио ускраћивањем приступа информацијама. Реч је најчешће о одредбама садржаним у члановима 8-14 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, који се односе на искључење и ограничење права на приступ информацијама.

ПРИМЕР ЖАЛБЕ КАДА СЕ НИЈЕ ОДЛУЧИВАЛО ПО ЗАХТЕВУ (ЋУТАЊЕ УПРАВЕ)

За Повереника за информације од јавног значаја
Адреса за пошту: Немањина 22-26
Београд

У складу са чланом 22. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја подносим:

ЖАЛБУ

због непоступања органа (_____)
по

(назив органа)

Захтеву за приступ информацијама од јавног значаја у законски прописаном року.

Дана _____ поднео сам (_____)
(назив органа коме је поднет захтев)

захтев за приступ информацијама од јавног значаја, у коме сам од надлежног органа захтевао (_____)
навести податке о захтеву и информацији

У прилогу Вам достављам потврду о поднетом захтеву (копију захтева).

Како је од подношења захтева протекао законом прописан рок у коме је орган власти био дужан да поступи по захтеву, сходно члану 16. ст. 1. и 3. Закона, стекли су се услови за изјављивање жалбе Поверенику.

у _____,

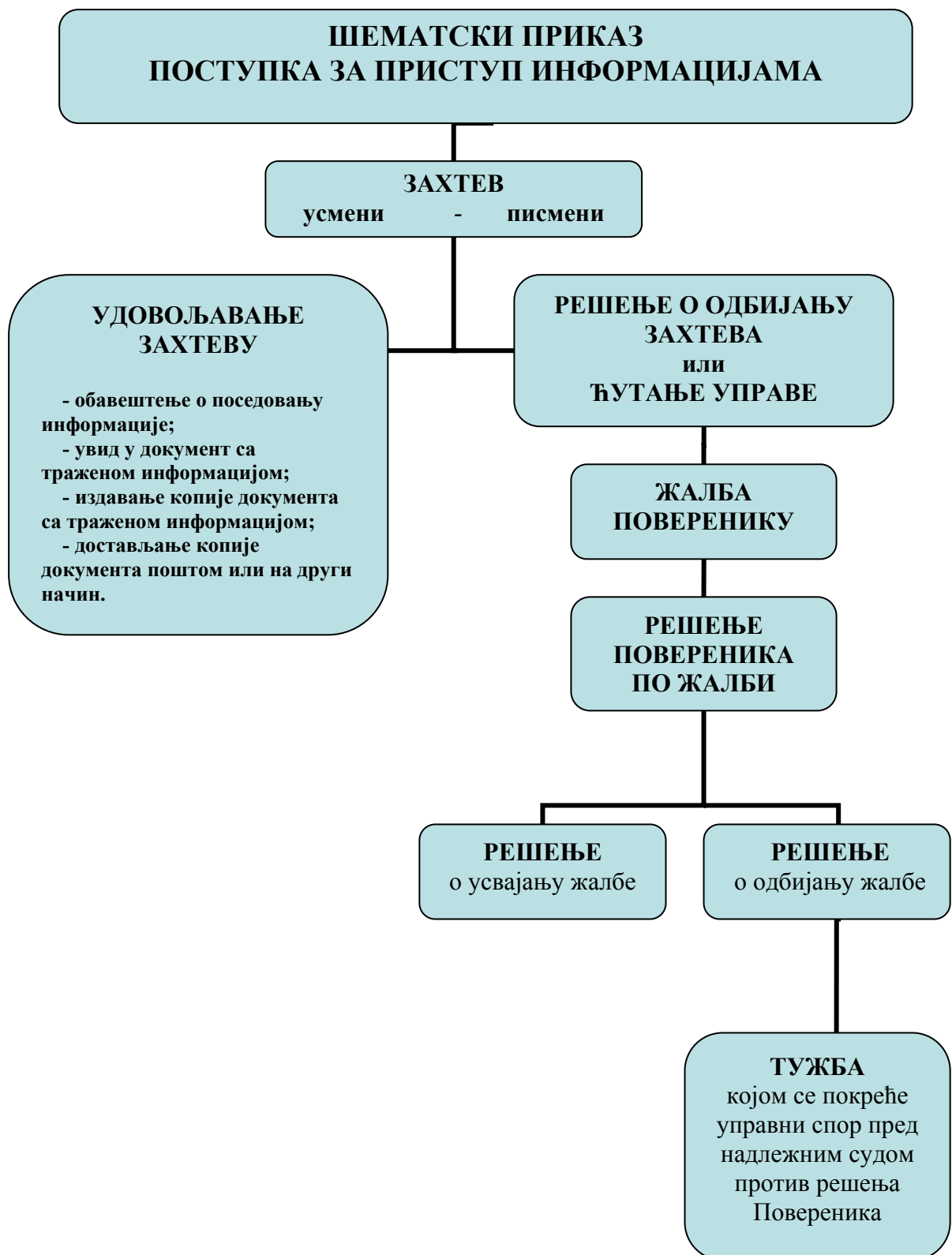
дана _____ 200__ године

Подносилац жалбе / Име и презиме

адреса

други подаци за контакт

потпис

СПИСАК И АДРЕСЕ
неких органа јавне власти у
Републици Србији

Највиши државни органи

Председник Републике Србије – Андрићев венац 1
Народна скупштина Републике Србије – Краља Милана 14
Влада Републике Србије – Немањина 11
Врховни суд Србије – Ресавска 42
Уставни суд Србије – Немањина 26
Републичко јавно тужилаштво – Немањина 24

Министарства

Министарство унутрашњих послова – Кнеза Милоша 101
Министарство финансија – Немањина 22-26
Министарство правде – Немањина 22-26
Министарство за државну управу и локалну самоуправу – Бирчанинова 6
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – Немањина 22-26
Министарство привреде – Краља Милана 16
Министарство рударства и енергетике – Краља Милана 36
Министарство за капиталне инвестиције – Немањина 22-26
Министарство трговине, туризма и услуга – Немањина 22-26
Министарство за економске односе са иностранством – Грачаничка 8
Министарство рада, запошљавања и социјалне политике – Немањина 22-26
Министарство науке и заштите животне средине – Немањина 22-26
Министарство просвете и спорта – Немањина 22-26
Министарство културе – Влајковићева 3
Министарство здравља – Немањина 22-26
Министарство вера – Нушићева 4
Министарство за дијаспору – Васе Чарапића 20

Судови

Окружни суд у Београду – Савска 17а
 Први општински суд у Београду – Савска 17а
 Други општински суд у Београду – Савска 17а
 Трећи општински суд у Београду – Тимочка 15
 Четврти општински суд у Београду – Булевар Михајла Пупина 10
 Пети општински суд у Београду – Устаничка 14
 Општински суд у Обреновцу – Боре Ћирића бб, Обреновац
 Општински суд у Лазаревцу – Карађорђева 19, Лазаревац
 Општински суд у Сопоту – Космајска 3, Сопот
 Општински суд у Младеновцу – Милосава Влајића 76, Младеновац
Окружни суд у Ваљеву – Карађорђева 48, Ваљево
Окружни суд у Врању – Трг Републике 1, Врање
Окружни суд у Гњилану – Окружни суд у Врању
Окружни суд у Зајечару – Генерала Гамбете бб, Зајечар

Окружни суд у Зрењанину – Кеј Другог октобра 1, Зрењанин
Окружни суд у Јагодини – Књегиње Милице 86, Јагодина
Окружни суд у Косовској Митровици – Окружни суд у Краљеву
Окружни суд у Крагујевцу – Трг Војводе Радомира Путника 4, Крагујевац
Окружни суд у Краљеву – Карађорђева 5, Краљево
Окружни суд у Крушевцу – Трг Косовских јунака 3, Крушевац
Окружни суд у Лесковцу – Пана Ђукића 27, Лесковац
Окружни суд у Неготину – Трг Стевана Мокрањца 1, Неготин
Окружни суд у Нишу – Вождова 23, Ниш
Окружни суд у Новом Пазару – Житни трг 16, Нови Пазар
Окружни суд у Новом Саду – Сутјеска 3, Нови Сад
Окружни суд у Панчеву – Војводе Путника 13-15, Панчево
Окружни суд у Пећи – Окружни суд у Лесковцу
Окружни суд у Пироту – Српских владара 126а, Пирот
Окружни суд у Пожаревцу – Јова Шербановића 4, Пожаревац
Окружни суд у Призрену – Окружни суд у Пожаревцу
Окружни суд у Приштини – Окружни суд у Нишу
Окружни суд у Прокупљу – Таткова 1, Прокупље
Окружни суд у Смедереву – Трг Републике 2, Смедерево
Окружни суд у Сомбору – Степе Степановића бб, Сомбор
Окружни суд у Суботици – Сенћански пут 1, Суботица
Окружни суд у Ужицу – Наде Матић 6, Ужице
Окружни суд у Чачку – Цара Душана 6, Чачак
Окружни суд у Шапцу – Господар Јевремова 8, Шабац

Виши трговински суд у Београду – Немањина 22-26
Трговински суд у Београду – Масарикова 2, Београд
Трговински суд у Нишу – Светосавска 7е, Ниш
Трговински суд у Крагујевцу – Трг АВНОЈ-а, Крагујевац
Трговински суд у Пожаревцу – Јована Шарбановића 4, Пожаревац
Трговински суд у Ужицу – Наде Матић 6, Ужице
Трговински суд у Зајечару – Трг ослобођења 30, Зајечар
Трговински суд у Краљеву – Цара Душана 41, Краљево
Трговински суд у Ваљеву – Карађорђава 43, Ваљево
Трговински суд у Лесковцу – Благоја Николића 1, Лесковац
Трговински суд у Новом Саду – Сутјеска 3, Нови Сад
Трговински суд у Сомбору – Живојина Мишића 23, Сомбор
Трговински суд у Суботици - Маресов луг 1, Суботица
Трговински суд у Сремској Митровици – Светог Димитрија 39, Сремска Митровица
Трговински суд у Панчеву – ЈНА 13, Панчево
Трговински суд у Зрењанин – Кеј 2. октобра 1, Зрењанин
Трговински суд у Чачку – Цара Душана 6, Чачак

Посебне организације

Републички геодетски завод – Булевар Војводе Мишића 39
Републички хидрометеоролошки завод Србије – Кнеза Вишеслава бб
Републички завод за статистику – Милана Ракића 5
Републичка дирекција за путеве – Аутопут за Ниш бб
Републичка дирекција за имовину Републике Србије – Грачаничка 8

Агенција за рециклажу Републике Србије – Масарикова 5
Република Србија-Агенција за страна улагања и промоцију извоза
– Теразије 23
Комесеријат за избеглице – Царице Милице 2
Република Србија-Управа за јавне набавке – Кнеза Милоша 20
Сеизмолошки завод Србије –Ташмајдан Парк бб
Републички завод за развој – Македонска 4
Републички секретаријат за законодавство – Немањина 11
Безбедносно-информативна агенција (БИА) – Краљице Ане бб
Републички завод за информатику и интернет – Дечанска 8а
Агенција за развој инфраструктуре локалне самоуправе
– Омладинских бригада 1, СИБ 3
Центар за разминурање – Војводе Тозе 31

Јавна предузећа

Завод за уџбенике и наставна средства – Милорада Јовановића 11, 11000 Београд
ЈП „Национални парк Копаноник“ – Сунчани врхови бб, 36000 Копаноник
ЈП „Национални парк Џердап“ – Краља Петра I 14а, 19220 Доњи Милановац
ЈП „Национални парк Фрушка Гора“ – Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица
ЈП Јавно предузеће за склоништа – Браничевска 3, 11000 Београд
ЈП „Нафтна индустрија Србије“ – Народног фронта 12, 21000 Нови Сад
ЈП „Србија шуме“ – Булевар Михајла Пупина 113, Нови Београд
ЈП „ЖТП Београд“ – Немањина 6, 11000 Београд
ЈП „Аеродром“ – Аеродром Београд, 11000 Београд
ЈП ПТТ Саобраћаја – Таковка 2, 11000 Београд
ЈП „Електропривреда Србије“ – Балканска 13, 11000 Београд
ЈП Радио телевизија Србије – Таковска 10, 11000 Београд
ЈП „Србијаводе“ – Булевар уметности 2, 11000 Београд
ЈП „Службени гласник РС“ – Краља Милутина 27, 11000 Београд
ЈП „Панорама“ Приштина-Београд – Крунска 44, 11000 Београд

Општине

Северно-бачки округ:

Општина Бачка Топола – Маршала Тита 30
Општина Мали Иђош – Маршала Тита 32
Општина Суботица – Трг Слободе 1

Средње-банатски округ:

Општина Житиште – Цара Душана 15
Општина Зрењанин – Трг Слободе 10
Општина Нова Црња – ЈНА 10
Општина Нови Бечеј – Жарка Зрењанина 8
Општина Сечањ – Војда Карађорђа 57

Северно-банатски округ:

Општина Ада – Трг Ослобођења 1
Општина Кањижа – Трг Едварда Кардеља 1

Општина Кикинда – Трг Српских добровољаца 12
Општина Нови Кнежевац – Краља Петра I Карађорђевића 1
Општина Сента – Главни трг 1
Општина Чока – Потиска 10

Јужно-банатски округ:

Општина Алибунар – Трг слободе 4
Општина Бела Црква – Светозара Милетића 2
Општина Вршац – Трг победе 1
Општина Ковачица – Трг Маршала 50
Општина Ковин – ЈНА 50
Општина Опово – Бориса Кидрича 10
Општина Пландиште – Војводе Путника 38
Општина Панчево – Краља Петра 2-4

Западно-бачки округ:

Општина Апатин – Српских владара 29
Општина Кула – Лењина 11
Општина Оџаци – Кнез Михајлова 24
Општина Сомбор – Трг Цара Уроша 1

Јужно-бачки округ:

Општина Бач – Трг Маршала Тита 2
Општина Бачка Паланка – Краља Петра I 16
Општина Бачки Петровац – Колакова 6
Општина Беоцин – Светосавска 26
Општина Врбас – Маршала Тита 88
Општина Жабал – Николе Тесле 45
Општина Нови Сад (град) – Жарка Зрењанина 8а
Општина Србобран – Трг слободе 2
Општина Тител – Жарка Зрењанина 4
Општина Темерин – Новосадска 326, ламела 2
Општина Бечеј – Трг ослобођења 2
Општина Сремски Карловци – Трг Бранка Радичевића 6

Сремски округ:

Општина Инђија – Ђуре Ђаковића 1
Општина Ириг – Војводе Путника 1
Општина Пећинци – Слободана Бајића 5
Општина Рума – Главна 155
Општина Сремска Митровица – Св. Димитрија 13
Општина Стара Пазова – Светосавска 1
Општина Шид – Цара Душана 1

Мачвански округ:

Општина Богатић – Мике Витомировића 1
Општина Владимирци – Светог Саве 6б
Општина Коцељева – Немањина 74
Општина Крупањ – Маршала Тита 2
Општина Лозница – Карађорђева 2

Општина Љубовија – Војводе Мишића 45
Општина Мали Зворник – Краља Петра I 38
Општина Шабац – Господар Јевремова 6

Колубарски округ:

Општина Ваљево – Карађорђева 64
Општина Лајковац – Војводе Мишића 116
Општина Љиг – Луке Спасојевића 7
Општина Мионица – Војводе Мишића 38
Општина Осечина – Карађорђева 78
Општина Уб – 3. октобра 4

Подунавски округ:

Општина Велика Плана – Николе Пашића 86
Општина Смедерево – Омладинска 1
Општина Смедеревска Паланка – Француска 66

Браничевски округ:

Општина Велико Градиште – Житни трг 1
Општина Голубац – Цара Лазара 15
Општина Жабари – Кнеза Милоша 1
Општина Жагубица – Трг ослобођења 1
Општина Кучево – Светог Саве 76
Општина Мало Црниће – Маршала Тита 80
Општина Петровац – Српских владара 165
Општина Дринска 2

Шумадијаки округ:

Општина Аранђеловац – Венац слободе 10
Општина Баточина – Краља Петра I 37
Општина Кнић - Кнић
Општина Крагујевац (град) – Трг слободе 3
Општина Лапово - Његошева 18
Општина Рача – Карађорђева 48
Општина Топола – Булевар Краља Александра 9

Поморавски округ:

Општина Јагодина – Краља Петра I 6
Општина Ћуприја – 13. октобра 7
Општина Параћин – Томе Живановића 10
Општина Свилајнац – Светог Саве 102
Општина Деспотовац – Моше Пијаде 2
Општина Рековац – Светозара Марковића 2

Борски округ:

Општина Бор – Моше Пијаде 3
Општина Кладово – Краља Александра 30
Општина Мајданпек – Светог Саве 66
Општина Неготин – Трг Ђорђа Станојевића 1

Зајечарски округ:

- Општина Бољевац – Драгише Петровића 12
- Општина Зајечар – Трг ослобођења 1
- Општина Књажевац – Милоша Обилића 1
- Општина Сокобања – Светог Саве 21

Златиборски округ:

- Општина Ариље – Светог Ахилија 53
- Општина Бајина Башта – Душана Вишића 28
- Општина Косјерић – Олге Грбић 10
- Општина Нова Варош – Карађорђева 32
- Општина Пожега – Трг слободе 9
- Општина Прибој – 12. јануар 108
- Општина Пријеполје – Трг братства и јединства 1
- Општина Сјеница – Краља Петра I 10
- Општина Ужице – Димитрија Туцовића 52
- Општина Чајетина – Златиборска 28

Моравички округ:

- Општина Горњи Милановац – Таковска 2
- Општина Ивањица – В. Маринковића 1
- Општина Лучани – Југословенске армије 5
- Општина Чачак – Жупана Страцимира 2

Рашки округ:

- Општина Врњачка бања – Краљевачка 17
- Општина Краљево – Трг Јована Сарића 1
- Општина Нови Пазар – Стевана Немање 2
- Општина Рашка – Ибарска 8
- Општина Тутин – Богољуба Цукића 1

Расински округ:

- Општина Александровац – Трг ослобођења 7
- Општина Брус – Краља Петра I 120
- Општина Варварин – Трг Мирка Томића 66
- Општина Крушевац – Пана Ђукића 1
- Општина Трстеник – Књегиње Милице 66
- Општина Ћићевац – Карађорђева 106

Нишавски округ:

- Општина Ниш (град) – 7. јули 2
- Општина Алексинац – Кнеза Милоша 169
- Општина Гацин Хан – Милоша Обилића 66
- Општина Доњевац – Доњевац
- Општина Мeroшина - Мeroшина
- Општина Сврљиг – Радетова 33
- Општина Ражањ – Партизанска 66

Топлички округ:

- Општина Блаце – Карађорђева 66

Општина Житорађа - Житорађа
Општина Куршумлија – Пролетерских бригада 66
Општина Прокупље – Таткова 2

Пиротски округ:

Општина Бабушница – Ратка Павловића 1
Општина Бела Паланка – Карађорђева 28
Општина Димитровград – Балканска 2
Општина Пирот – Српских владара 82

Јабланички округ:

Општина Бојник – Трг ослобођења 1
Општина Власотинце – Трг ослобођења 66
Општина Лебане – Цара Душана 116
Општина Лесковац – Пана Ђукића 9-11
Општина Медвеђа – Јабланичка 18
Општина Црна Трава – Црна Трава

Пчињски округ:

Општина Босилеград – Георги Димитрова 62
Општина Бујановац – Карађорђа. Петровића 115
Општина Владичин Хан – Светосавска 1
Општина Врање – V конгреса 1
Општина Прешево – Маршала Тита 36
Општина Сурдулица – Краља Петра I 1
Општина Маршала Тита 4